

Búcsú Gáspár Simon Antaltól¹

Gáspár Simon Antálnak, a „Népművészet Mesterének” teteme nyugszik e gyászos ravatalon, melyet árván maradt gyermekei, özvegye, rokonsága, a Bukovinából hazatelepített székelyek tömege, élete bevégezése helységének népe, barátai — s mind, akik szerették Anti bácsit — vesznek körül mély gyásszal.

En is eljöttem Anti bácsi, leghűbb munkatársam temetésére, hogy végtisztesség tételekor sok tanítását megköszönjem és ugyanakkor elmondjam, hogy ki volt Anti bácsi és miként élte életét.

Bukovina Istensegíts nevű községében született földműves család gyermekeként. Ifjúságában hajnali misére járt, karácsonykor kántált a házak előtt és betlehemeset játszott, aprószentekelni járt a szép hajlandós ágakkal, búzát hintett újkör, vidimusz volt a házszentelésnél, legény és muzsikus a farsangok táncaiban, hamvazó szerdán pedig hamvazkodó-gondolkodó ember, s így tovább az esztendő minden napjának tudója, ismerője, örömeinek megélője, de a munkának örökös rabja megszállotta és vezetője.

A templomban megtanult minden egyházi éneket. A világi összejöveteleken magába szívott minden világi dalt. Csikból 1764-ben kiűzött ősei amilyen műveltséget új élethelyükre, Bukovinába magukkal vitték és az idegen környezetben megőrizték, annak Anti bácsi minden részét tudta. A negyvenes években történt hazatelepedésekor minden szellemi kincsét magával hozta Magyarországra. Azt lehet mondani, hogy az elvitt kulturális anyagot töretlenül, épen, teljességében visszahozta és mindenkit megtanított rá, aki kérdezte. Nekem *Kájoni János* énekeskönyve dallamait énekelte, mely könyv 1876-ban Csiksomlyón kotta nélkül jelent meg. Sok-sok világi éneket is tanultam Anti bácsitól.

Mesélt vég nélkül, ha kérték. Leírta a XVII. századi „Dúsgazdagot”, amit otthon házról-házra járva játszottak; te-leírta a füzetek hosszú sorát. Szép frással!

Levelezésben állott az amerikai *Reginába* települt *Barabás Mártonnal* és *Fülöp Fánival*, akik 1907-ben Bukovinából Amerikába vándoroltak. Kölcsö-

nösen tájékoztatták egymást sorsukról és megemlékeztek e levelekben a szép gyermekévekről, melyhez hasonlót sehol a világon nem találtak. Pedig teljes az amerikai ellátottság..., csak az a baj, hogy elvesz-belevesz-odavesz mindenki, ki a vizen átmegy, mint a tengerbe hullott könnyesepp... Barabás nem tud az unokáival beszélni...

Bukovina 14 000 székely-magyarja a negyvenes években a Bácskába telepedett haza Anti bácsival és családjával együtt. Onnan felkereste a legelső hazatelepülőket az *Al-Duna mellett* — Székelykevét, Hertelendi-falvát —, hogy legénykori látogatásának emlékeit felidézze.

A rövid bácskai tartózkodás után az életben maradt székelységgel együtt Anti bácsi is Tolna megye Völgysegi járásába került, Nagyvejké községbe. Hazatérésük óta megelégedett és boldog volt itthon Magyarországon, egyetlen panaszos szó nélkül túrta az új életrendre való szoktatást.

Sokat olvasott, írt, tanult, utazott. Messze meghaladta sorstársait, magasan följük emelkedett. Szülőföldjéről senki se beszélhetett szívesebben, okosabban, alig hiszem, hogy valaha, valaki többet mondhatna a tájról, s annak embereiről, mint amit Anti bácsi tudott és mondott. Sok ismeretéért a néprajzosok hosszú sora kereste fel otthonában, de gyakori vendége volt a budapesti tudományos helyeknek és a magyar rádióknak is.

Anti bácsi boldogsága a Népművészet Mesterévé való avatásával jutott a legmagasabb pontra. Büszkén és öntudatosan viselte az elismerés és megbecsülés szép jelvényét.

Minden hazatelepített testvére volt, mindenkiről tudott, sőt nyilvántartotta őket. Szeretetét egész életén át sugározta imádott családjára és környezetére. Nem feledkezett meg letelepítőjükről, *dr. Bodor György* kormánybiztosról, akinek telepítési tetteit koporsójánál személyesen köszönte meg.

Anti bácsinak minden tette tiszteletet érdemel. Életpéldája minden magyar ember számára minta lehet.

Anti bácsi! Mindent köszönünk: a sok-sok tanítást, az élő emberszeretetet, a hűséget, a példát! Isten adjon békeséges, örök nyugodalmat!

Domokos Pál Péter

¹ Elhangzott 1978. februárjában a temetésen (Szerk.)